

ÕPIN SELLE KÕIK SELGEKS

MUUSIKA koosneb helidest, mida kirjutatakse nootidena.

MELOODIA koosneb eri kõrgustega helidest.

MEETRUM – on kindel kiirus, meetrumis on rõhulised ja rõhutud osad.

2-osaline meetrum – koosneb ühest rõhulisest ja ühest rõhutust osast. — ♪ — ♪ ...

3-osaline meetrum – koosneb ühest rõhulisest ja kahest rõhuta osast. — ♪ ♪ — ♪ ♪ ...

PULSS – on kindel kiirus

RÜTM – on pikemate ja lühemate helide järgnevus.

TAKT – algab meetrumi rõhulisest osast ja kestab järgmise rõhulise osani.

TAKTIJON eraldab taktid üksteisest. Taktijoon tõmmatakse enne rõhulist osa.

LÕPUJON tõmmatakse alati harjutuse lõppu.

TAKTIMÕÕT kirjutatakse kahe teineteise kohale kirjutatud numbrina.

TAKTIMÕÕDU ÜLEMINE NUMBER näitab mitu lööki on taktis. Number kirjutatakse 3 ja 5 joone vahele.

TAKTIMÕÕDU ALUMINE NUMBER näitab mitmendik noot vastab ühele löögile. Number kirjutatakse 1 ja 3 joone vahele.

NOODIL on nimi, pikkus ehk vältus ja rütmisilp.

NOODINIMI on täisnoot, poolnoot.....

NOODIPIKKUST ehk vältust määrame löökides.

RÜTMISILBID on ta, ti-ti.....

Igale noodile vastab sama pikkusega paus

PAUS on vaikuse märk.

NOOT KOOSNEB noodipeast, noodivarrest ja lipukesest.

EELTAKT on takt, kus esimeses taktis on vähem arv lööke kui ette nähtud. Eeltakt ja lõputakt peavad kokku andma täistakti.

NOODIJOONESTIK koosneb viiest noodijoonest ja neljast joonevahest, mida loetakse altpoolt ülespoole.

ABIJONED on noodijoonestiku vahele tõmmatavad 5 joonekest.

NOODID ASUVAD noodijoonestikul joonel või joonevahes.

NOODIVARTE ÕIGEKIRI – 3. joonest ülespoole jäävatel nootidel tõmbame noodivarred vasakule poole ja suunaga allapoole. 3. joonest allapoole jäävatel nootidel tõmmatakse noodivarred noodist paremale poole ja suunaga ülespoole.

NOODIVÕTMED on viiulivõti ja bassivõti.

Viiulivõti ja bassivõti kirjutatakse meloodia üleskirjutamisel IGA rea ette.

VIIULIVÕTI määrab kindlaks g-noodi asukoha 2 joonele.

BASSIVÕTI määrab kindlaks f-noodi asukoha 4 joonele.

TÄHTNIMETUSED on c-d-e-f-g-a-h.

SILPNIMETUSED on do-re-mi-fa-sol-la-si.

DUUR ehk MAŽOOR on rõõmsakõlaline heliredel.

MOLL ehk MINOOR on kurvakõlaline heliredel.

HELISTIKUKS nimetatakse kindlalt helikõrguselt ülesehitatud duur või moll helilaadi.

HELISTIKU TUNNUS ehk võtmemärgid kirjutatakse noodijoonestikule noodivõtme järele.

HELIREDEL koosneb seitsmest erineva kõrguse ja nimega helist.

HELIREDELI ASTMEID märgitakse roomanumbritega I II III.....

TOONID on heliredeli naaberastmete vaheline kaugus.

TERVETOON tekib siis kui kahe klahvi vahele jääb veel üks klahv (C ja D)

POOLTOON tekib siis kui kahe klahvi vahele ei jää ühtegi klahvi (E ja F)

PÜSAVAD astmed on I III V

EBAPÜSIVAD või ka PÜSIMATUD astmed on II IV VI VII

TOONIKAKS nimetatakse heliredeli I astet. Ta on kõige püsivam aste heliredelis.

JUHTHELIKS nimetatakse igas heliredelis VII astet, ta on kõige ebapüsivam aste.

Ebapüsivad astmed lahenevad püsivatesse - I II III IV V VI VII I'

KOLMKÕLA koosneb kolmest helist, mis asuvad üle ühe.

TOONIKA KOLMKÕLA koosneb I III V astmest.

PÕHIASTMETEKS nimetatakse helistiku I IV ja V astet.

PÕHIASTMETE KOLMKÕLAD on põhiastmetelt ehitatud kolmkõlad. Mazooris kirjutame suurte tähtedega, minooris väikeste tähtedega, välja arvatud V mis kõlab mazoorselt, sest ta ehitatakse harmoonilises minooris kus on seitsmes aste kõrgendatud.

TOONIKAKS' nimetatakse helistiku I astet.

SUBDOMINANDIKS nimetatakse helistiku IV astet.

DOMINANDIKS nimetatakse helistiku V astet. Minooris ehitame V alati harmoonilises minooris, VII aste on kõrgendatud.

TOONIKA KOLMKÕLA koosneb I III V astmest.

SUBDOM. KOLMKÕLA koosneb IV VI I astmest.

DOMINANT KOLMKÕLA koosneb V VII II astmest.

INTERVALLIKS nimetatakse kahe heli vahelist kaugust. INTERVALLIDE NIMETUSED on tuletatud ladinakeelsetest arvsõnadest ja väljendavad intervalli ulatust.

INTERVALLIDE SUURUST mõõdame astmetes ja toonides.

INTERVALLI EHITAMISEL esimesena leiame numbriga järgi teise noodi, loema vastavalt nüüpalju astmeid üles-või allapoole. Teisena kontrollime klaviatuuri järgi vajaliku toonide arvu.

MINOORIL esineb 3 LIIKI – LOOMULIK, HARMOONILINE, MELOODILINE.

LOOMULIKUS minooris ei kõrgenda ega madalda ühtegi astet.

HARMOONILISES minooris kõrgendame tõusvas ja laskuvas suunas 7 astet.

MELOODILISES minooris kõrgendame tõusvas suunas 6 ja 7 astet, laskuvas suunas madaldame 6 ja 7 astet. Kõlalt on laskuv minoor loomulik minoor.

KVINDIRING on helistike süsteem. KVINT – viis astet.

DIEESIDEGA HELISTIKUD saame, kui loeme C noodist ÜLESPOOLE 5 astmeid. Esimeseks helistikuks on SOL/G, sealt edasi 5 astet on RE/D.....

DIEESIDEGA helistikel jäävad EELMISE helistiku võtmemärgid kehtima, juurde tuleb uus DIEES 7 ASTME ETTE.

BEMOLLIDEGA HELISTIKUD saame, kui loeme C noodist ALLAPOOLE 5 astmeid. Esimeseks helistikuks on FA/F, sealt edasi 5 astet allapoole on Sib/B (mitte si, sest Fa mazooris/F duuris on võtmemärgiks sib/b).

BEMOLLIDEGA helistikel jäävad EELMISE helistiku võtmemärgid kehtima, juurde tuleb uus BEMOLL 4 ASTME ETTE.

PARALLEELHELISTIKEKS nimetatakse ühte duuri ja ühte molli, millel on ühesugused võtmemärgid.

MAŽOORILE leitakse minoor tema 6. astmelt.

MINOORILE leitakse mazoor tema 3. astmelt.

VÕTMEMÄRGID on märgid mis määravad kindlaks helistiku, on helistiku tunnus.

DIEES - # - kõrgendab nooti pool tooni. Dieesiga noodil lisandub tähtnimele silp -is.

BEMOLL – b – madaldab nooti pool tooni. Bemolliga noodile lisandub tähtnimele silp – es, erandid on sib – b, mib – es ja lab – as.

BEKAAR muudab kehtetuks eelmise märgi.

LEGATO – kaarega ühendatud ERINEVAL kõrgusel olevad noodid

PIDE – kaarega ühendatud SAMAL kõrgusel olevad noodid.

SEKVENTS – muusikalõik, mis astmeliselt tõusvas või laskuvas suunas, rütmi siin ei muudeta.

SEKVENTSI LÜLIKS ehk MOTIIVIKS nimetatakse korduvat muusikalõiku.

FERMAAT - ♯ - on märk noodi või pausi vältuse pikendamiseks.

PUNKT noodi järel lisab noodile juurde veel pool tema pikkusest.

KAANON on mitmehäälnsus, kus kõik hääled esitavad sama meloodiat, kuid alustavad erinevatel aegadel.

OSTINATOKS nimetatakse täpset kordust.

VARIEERIMISEKS nimetatakse muutmist.

DÜNAAMIKA on helide tugevus.